

Resumé bakalářské práce

Tato práce pojednává o pozdně gotických nástěnných malbách žirovnického hradu, které vznikly v době, kdy toto panství vlastnil Václav Vencelík z Vrchovišť. Tento původně kutnohorský měšťan Žirovnici zakoupil roku 1485 a za pomoci svých finančních prostředků se snažil také vstoupit do společnosti českého panského stavu, ten jej však patrně nikdy nepřijal.

Výzdoba již se v této práci zabývám se nachází ve třech místnostech v patře jižního traktu hradu. Zbytky maleb se nacházejí také na vnější stěně vnitřního nádvoří. V druhém patře jižního křídla se dříve nacházel Hodovní sál, zdobený malbami ze stejné doby. Tato místnost však byla zničena požárem roku 1964. Malby byly odkrývány a restaurovány od počátku 20. století, poslední zásahy proběhly v roce 2001. Výzdoba kaple je datována k roku 1490 nad obrazem Madony. Malby této místnosti jsou nejlépe dochovanou částí výzdoby. Nachází se zde výjevy z Christologického cyklu (Getsemanská zahrada, Ukřižování, Poslední soud) z Mariánského cyklu (Zvěstování, Madona na půlměsíci), světci a světice řazené podle hierarchií.

Malby v Zelené světnici mají prezentovat donátora maleb jako příslušníka šlechty a ukázat jeho znalosti dvorské kultury. proto jsou zde vybrány náměty typické pro toto prostředí v pozdním středověku. Jsou to alegorie rytířských ctností-Judita s Hlavou Holoferna jako alegorie Statečnosti, Šalamounův soud jako alegorie Moudrosti. Dále veduta, Lov a Paridův soud. Klenba je pokryta akantovými rozvilinami zeleného tónu, opět typickým výzdobným prvkem používaném ve světském prostředí této vrstvy.

Malby v rytířském sále jsou nejvíce poškozeny, dochovány jsou čtyři výjevy z Christologického cyklu, který patrně navazoval na ikonografii kaple.

Výzdoba všech tří místností byla nejspíše provedena stejným mistrem, jak napovídají totožné projevy jeho rukopisu- konstruování krajiny a jednotlivých detailů v ní, totožná typika postav a styl podkreseb. Rozdílnosti jsou vysvětlitelné špatným stavem dochování, odlišným typem námětu, či účastí pomocníků, kteří prováděli některé výjevy horší kvality. Hlavní mistr byl školen pravděpodobně v oblasti Horního Porýní, kde bychom našly mnohé analogie (kompozice, způsob podkresby). V jeho projevu jsou patrné dva hlavní proudy pozdně gotického malířství v Čechách. Na jedné straně lyrismus, pramenící z oblasti kolem Kolína nad Rýnem, na druhé straně expresivnější pojetí, proudící z Frank. Obě tyto tendence jsou v malířově projevu spojeny v harmonický celek.